

Startuptan hâkim duruma:

OBİLET

Av. Çiğdem Gizem Okkaoglu
Günay Erdoğan Avukatlık Bürosu, Ortak

Av. Yavuz Selim Günay
Günay Erdoğan Avukatlık Bürosu, Ortak

Obilet hakkında önaraştırma sürerken, 2022 yılı Haziran ayında hâkim durumun kötüye kullanılması ve çift taraflı eylemlerle rekabetin kısıtlanması konulu bir soruşturma başlatılmıştır.

2022 yılında 54 soruşturmayı ve 24 önaraştırmayı tamamlayan Rekabet Kurumu, yine 2022 yılı içinde 831 yerinde inceleme gerçekleştirmiş olup gün geçtikçe daha aktif ve müdahaleci bir düzenleyici otorite olarak öne çıkmaktadır. Kurum, son yıllarda dijital piyasaları da yakın mercek altına almış ve yürüttüğü incelemelerle ve sektör araştırmalarıyla platformların piyasa dinamiklerini ve rekabet karşıtı davranışlarını kapsamlıca analiz etmiştir.

Kurum, bir çevrim içi bilet listeleme ve satış platformu olan Bilet Bilişim Sistemleri AŞ (Obilet) hakkında yürüttüğü ve 16.06.2022'de başlatılan soruşturmanın taahhülle sonuçlandığını 18.08.2023 tarihinde internet sitesinde duyurmuş ve Obilet tarafından Rekabet Kurumuna sunulan taahhütlere ilişkin genel bilgiyi içeren kısa kararını yayımlanmıştır. Bu soruşturma, Obilet hakkında yürütülen ilk inceleme olmayıp 2021 yılında da şirket hakkında bir önaraştırma yürütülmüş ve bu önaraştırma da taahhütlerle sonlandırılmıştır.

Obilet, halihazırda çevrim içi otobüs ve uçak bileti karşılaştırma ve satışı alanında faaliyet göstermektedir. "Obilet.com" aracılığıyla ve mobil uygulaması kanalıyla, kullanıcıların kendilerine en uygun yolculuk seçeneğini bulmalarını sağlamak amacıyla sefer sorgulama,

karşılaştırma, canlı destek ve bilet satın alma hizmetlerini tek bir platform üzerinden sunmaktadır.

Obilet'in kuruluş hikâyesine baktığımızda mühendis kökenli girişimcilerin gerçek bir başarı öyküsünü görüyoruz. Bilkent Üniversitesi Endüstri Mühendisliği bölümünden arkadaş olan Obilet kurucuları Ali Yılmaz ve Yiğit Gürocak, kendilerinin de tecrübe ettikleri, üniversiteli öğrencilerin otobüs bileti alma sorununa çözüm getirmeyi amaçlayarak 2012'de Obilet'i kurmuştur. Açıklamalarına göre, ortak arkadaşlarının başarısızlıkla sonuçlanan bir girişimcilik deneyiminin, Mckinsey&Company tarafından bir artı olarak görülerek bahse konu arkadaşlarının bu dev danışmanlık şirketinden iş teklifi almasını sağlaması, kendi projelerini hayata geçirme noktasında Ali ve Yiğit'e ilham vermiştir. Böylece kurdukları Obilet, kısa sürede bir başarı hikâyesine dönüşmüştür.

Dünya genelinde farklı alanlarda faaliyet gösteren pek çok şirkete fon sağlayan yatırımcı kurumların Obilet'e yaptıkları yatırımlar, girişimin potansiyelinin açığa çıkmasını hızlandırmıştır. 2019'da, Digital East Fund'ın bir iştiraki ile gerçek kişiler Ali Yılmaz ve Yiğit Gürocak'ın ortak kontrolünde olan Obilet üzerinde,

Rekabet Kurumundan alınan izin akabinde 2019 yılı Ekim ayı itibarıyla European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) de ortak kontrol tesis etmiştir. Digital East Fund'ın Türkiye'deki yatırımlarına Tapucom, Apsiyon; EBRD'nin Türkiye'deki yatırımlarına ise Modanisa ve Onedio örnek gösterilebilecektir.

Rekabet Kurulu, Obilet tarafından, Temmuz 2021'de en yakın üçüncü rakibi Biletal İç ve Dış Ticaret AŞ'nin (Biletal) hisselerinin tamamının devralmasına, Obilet'in belirli davranışsal yükümlülüklerle uyması şartıyla izin vermiştir. 2021 yılında Obilet tarafından devralınmadan önce Biletal, yerli-yabancı hava yolu firmalarının sistemlerine doğrudan/dolaylı olarak entegre bir şekilde çalışan ve 150'den fazla yerli şehirler arası otobüs firmasının seferlerinin elektronik ortamda listelenmesini sağlayan ve bilet satışlarına aracılık eden bir platform konumundaydı. Obilet'in önemli bir rakibini devralmasına ilişkin bildiri inceleyen Kurul, işlem sonucunda etkin rekabetin önemli ölçüde kısıtlanması ihtimalinin söz konusu olduğunu değerlendirmiş ve bu nedenle işleme bazı davranışsal yükümlülüklerle izin vermiştir. Kurum tarafından getirilen davranışsal yükümlülükler (i) Biletal tarafından sağlanan çevrim içi fiyat karşılaştırma ve satış platformlarına yönelik altyapı sunumunun, bildirilen işlemin gerçekleşmesi sonrasında da mevcuttakine benzer şekilde üç yıl

Obilet'in önemli bir rakibini devralmasına Kurul'un incelemesine neden oldu.

sürmesi ve (ii) uçak ve otobüsle yolcu taşımacılığı yapan firmalarla olan sözleşmelerde ve fiili uygulamalarda bu firmalara ait seferlerin rakip çevrim içi platformlarda listelenmemesine yönelik münhasırlık yaratan herhangi bir unsura işlem sonrasında yer verilmemesini kapsamaktadır.

Mühendis kökenli girişimciler

Kurulduğu günden bu yana geçen 10 yılı aşkın zaman zarfında, Biletal'ı da Rekabet Kurumu izniyle bünyesinde dâhil eden Obilet, sektöründe sıfırdan başlayarak faaliyet gösterdiği piyasada "hâkim duruma" gelme başarısı göstermiştir. Günümüzde Obilet, 200'ü aşkın çalışanıyla ve yüzlerce iş ortağıyla milyonlarca kullanıcıya hizmet

vermektedir. Bilindiği üzere bir teşebbüsün, serbest piyasa koşullarının işlediği sağlıklı bir rekabet ortamında hâkim duruma gelmesi rekabet hukuku kapsamında sakıncalı değildir. Rekabet hukuku bağlamında sakıncalı olan asıl husus "hâkim durumun kötüye kullanılması"dır. Bu nedenle hâkim duruma gelmek bir başarı olarak nitelendirilebileceği gibi bu özel konum, teşebbüslere özel bir sorumluluk yüklemekte ve bu teşebbüslerin Rekabet Kurumu radarına girmesini kolaylaştırmaktadır.

Obilet, ilk olarak gizlilik talepli bir şikâyet başvurusu ile Rekabet Kurumunun radarına girmiştir. Rekabet Kurumuna Obilet'in çevrim içi şehirler arası yolcu taşıma biletleri karşılaştırma ve satışı pazarında, biletlerinin satışını gerçekleştirdiği otobüs firmalarından düşük

komisyonlar almak ve ilgili otobüs firmalarının rakip bilet karşılaştırma ve satış siteleri ile çalışmalarını engellemek suretiyle hâkim durumunu kötüye kullandığı iddiaları iletilmiştir. Şikâyet başvurusunda, Obilet'in, otobüs bileti satış hizmeti pazarında hâkim durumda bulunduğu, otobüs firmalarıyla akdedilen sözleşmelerde yer alan münhasırlık hükümleri ile bilet satışını gerçekleştirdiği otobüs firmalarının rakip çevrim içi bilet karşılaştırma ve satış siteleri ile çalışmalarını engellediği, böylece bilet satış pazarındaki rakiplerini pazardan dışladığı öne sürülmüştür.

Rekabet Kurulu bir önaraştırma başlatarak anılan iddiaları incelemiş, Obilet'in sağlayıcılarından ve rakiplerinden bilgi ve belge taleplerinde bulunmuştur. Ön araştırma ve ek çalışma süreci devam ederken Obilet, Kamil Koç ile akdettiği Bilet Satışı Hizmet Sözleşmesi'nin münhasırlık içeren maddelerinin tadil edilmesine ilişkin olarak Rekabet Kuruluna taahhüt sunma talebinde bulunmuştur. Müzakereler akabinde, Obilet, rekabetçi endişelerin bütünüyle giderilmesi amacıyla -Obilet'in 2021 yılında devraldığı Biletal için de geçerli olacak şekilde- Kurul'a üç yıl geçerli olacak bir taahhüt paketi sunmuştur. Buna göre, Obilet tarafından, Kamil Koç ile akdedilen sözleşmedeki münhasırlık oluşturan madde tadil edilecektir. Obilet'in diğer otobüs firmalarıyla akdettiği sözleşmeler, altı ay içinde münhasırlık içermeyecek şekilde değiştirilecektir. Ayrıca bundan sonra akdedilecek hiçbir sözleşmede münhasırlık hükmüne yer verilmeyecektir. Obilet, otobüs firmalarının sadece Obilet ve Biletal ile çalışması yönünde herhangi bir davranış, yönlendirme veya baskıda bulunmayacaktır.

Kurul, bu taahhüdün tespit edilen rekabet sorunlarıyla orantılı, bu sorunları gidermeye elverişli, kısa sürede yerine getirilebilir ve etkili şekilde uygulanabilir olduğuna kanaat getirmiş, taahhütlerin Obilet için bağlayıcı olduğunu da hatırlatarak taahhüt paketini kabul etmiştir. Bu çerçevede Kurul, yürütülen önaraştırmanın söz konusu taahhütler çerçevesinde sonlandırılmasına 2022 yılı Eylül ayında karar vermiştir.

Obilet hakkında yukarıda bahsi geçen önaraştırma sürerken, 2022 yılı Haziran ayında hâkim durumun kötüye kullanılması ve çift taraflı eylemlerle rekabetin kısıtlanması konulu bir soruşturma başlatılmıştır. Bu defa Obilet'in, (i) bilet satışına aracılık hizmeti için otobüs firmalarına uyguladığı komisyon oranlarının aşırı olarak belirlediği ve (ii) biletleme yazılımı hizmeti, otobüs biletlerinin platformlar üzerinde satışı ve sefer verilerinin platformlara dağıtımı pazarlarında rakiplerini dışlamak suretiyle hâkim durumunu kötüye kullandığı ve ayrıca (iii) otobüs biletlerinin platformlar üzerinden satışı pazarında imzaladığı sözleşmeler ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddia edilmiştir. 2022 yılı Ekim ayında

soruşturmaya yeni iddialar da dahil edilerek inceleme kapsamı genişletilmiştir.

Obilet, soruşturma süreci devam ederken, taahhüt sürecinin başlatılmasına ilişkin başvuruda bulunmuştur. Bu kapsamda gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda Obilet, (i) otobüs taşımacılığı için biletleme yazılım hizmetinin, otobüs biletlerinin platformlar üzerinden satışı hizmetine bağlanmasına yol açabilecek uygulamaları ile (ii) kendisi ve rakip platformlar arasındaki sözleşmelerde yer alan çevrim içi reklam yasakları ve iletişim yasağı bakımından ortaya çıkan rekabetçi endişeleri gidermeye yönelik olarak bir taahhüt paketi sunmuştur.

Taahhütlerin uygunluğunu değerlendirirken üçüncü kişilerin görüşlerine de başvuran Rekabet Kurulu, söz konusu taahhüt paketi hakkında üçüncü kişilerin görüşlerine de başvurmuş ve kapsamlı değerlendirmeler yapmıştır. Taahhütler, taşıyıcı firmaların farklı biletleme

yazılımı sağlayıcıları karşısında tercih olanaklarını artırmaya, taşıyıcı firmaların ayrımcılığa ya da dışlamaya maruz kalmasını engellemeye, Obilet'in biletleme yazılımı firmalarından aldığı sefer verisi karşısında komisyon ödemesine ve rakip çevrim içi satış platformlarına çevrim içi reklam yasağı getirilmemesine yöneliktir. Mayıs 2023'te Obilet tarafından sunulan nihai taahhüt metninin dosya kapsamında tespit edilen rekabet sorunlarını giderebilecek nitelikte olması nedeniyle kabul edilmesine ve Obilet hakkında yürütülmekte olan soruşturmanın sonlandırılmasına karar vermiştir.

Endüstri mühendisliği kökenli iki arkadaşın kurduğu ve on yılı aşkın süredir faal bir girişim şirketi olan Obilet, küresel çapta büyük yatırım fonlarından

yatırım olarak bu fonlar ve gerçek kişi kurucuları tarafından ortak kontrol edilmeye başlanmıştır. Obilet, faaliyet gösterdiği piyasalarda hâkim duruma gelmiş, hâkim durumun kötüye kullanılması bağlamında iki geniş çaplı rekabet hukuku incelemesi geçirmiş ve bu incelemeleri, Rekabet Kurumuna iş modelini etkileyebilecek kapsamlı taahhütler sunmak suretiyle sonlandırmıştır.

Türkiye'deki güçlü konumunu yurt dışı pazarlara da açarak pekiştirmesi beklenen Obilet'in, önümüzdeki yıllarda da gerek birleşme devralmalarının izin başvuruları, gerek hâkim durum incelemeleri, gerekse yatay ya da dikey sözleşmelerin çift taraflı eylemler bakımından incelenmesi bundan sonra da gündeme gelebilir.